

Передплата
на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:
на цілий рік 10 ар. (20 кор.)
на пів року 5 ар. (10 кор.)
на чверть року 2:50 ар. (5 кор.)
на місяць 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:
на цілий рік 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 16 франків
Поодвоє число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирнеш ми очи і душу ми вирнеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят о год. 6-й пополудні.
Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9 ул. Коперника (Лідога ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавемана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереження. — Рекламациі неопечатані вільчі від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Наслані» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Політичні замітки.

Організація національна: гаціональні громади, повіті, округи і області. Законодатні тіла і їх задача.

В горі сказали ми, що орудоване національними справами треба віддати самим же народам, подібно як нині віроісповідні справи віддані окремим віроісповідним організаціям. Щоби поодинокі народи могли орудувати своїми національними справами незалежно від других народів, соймів, центрального парламенту та правительства, треба передовсім з'організувати народи. Організація така — діло легке. Її треба перевести на підставі народної конскрипції. Кождий повнолітний мав би право заявити, до якої народности він признає ся, в імені малолітніх зложили би заяву родичі. В сей спосіб заложено би повсюди національні метрики. Належачі до одної і той самої народности одиниці становили би в певній місцевості національну громаду з правом самоуправи в національних ділах, з правом накладання податку на національні справи, з окремим національним майном, з котрого покривано би національні потреби такої громади. Національні громади, лежачі побіч себе, становили би національний повіт, кілька повітів — національний округ, кілька чи кільканаять округів становило би національну область. Як справами національної громади завідувала би місцева національна рада, так справами національного повіту орудувала би національна повітова рада, справами округу такаж окружна національна рада, а понад всіма сими радами стояла би головна національна областна рада. Компетенцію сих рад можна би докладно упорядкити законами, рівнож і спосіб вибору національних репрезентацій. Областна рада бу-

ла би правною і юридичною представителькою цілого народу. До області національної могли би входити одноплемінні громади, повіти чи округи, положені в других коронних краях. Шлескі Поляки, приміром, підлягали би центральній або областній національній радї Галичини, буковинські Русини такій-же областній радї, зложеної з репрезентацій галицких і буковинських. Галицкі Німці належали би до центральної національної організації всіх австрійських Німців, Русини, Поляки чи Чехи віденські, кожді з'окрема до своєї головної національної організації, а в цілій Австрії було би 8 центральных національних організацій побіч 17 соймів і центрального парламенту, що завідували би всіма краєвими і державними справами з виїмкою лише справ, дотикаючих життя і розвою народів. Нинішньої державної і краєвих організацій не треба би ні трохи руйнувати, а лише виняти зпід їх компетенції всякі національні справи, щоби Німець не розпоряжав Словінцем ані Чехом, Русин Поляком, Румун Русиною, Італіянець Хорватом і на оборот.

Віддавши справи національні самим-же народам, а винявши їх зпід компетенції нинішних законодатних тіл, увільнено би ті законодатні тіла від всяких національних спорів і заправлено до позитивного труду над економічним добром австрійських чи краєвих горожан взагалі без ріжницї на солідарність і віру. Жаден нарід не чув би супрематії другого народу над собою, а місце нинішних антагонізмів національних заняла би благородна емуляція між поодинокими народами. Всяке насилуване було би з гори виключене, не було би і бесіди о якихсь національних меньшостях і кривдженю тих-же через національні більшости. Державна рада і краєві сойми відоткнули би, бо за одним пома-

хом позбули би ся національної борби. Що краєви або державі належалося би, те віддавано би краям і державі, а держава освободилася би від дбання про так ріжнородні потреби, якими суть національні потреби поодиноких народів.

Управляй своїм національним розвоєм незалежно, не турбуй сусіда в єго національних ділах, дбай про себе і — плати собі, а при тим жий в мирі з всіма інноплеменними і труди ся з ними враз над матеріальним добром загалу і економічною силою держави. Се був би короткий декалог для кожного народу.

Розуміє ся, що подробности такої національної організації з єї законодатною компетенцією на внутр, з правом накладання національного податку і способом ужити національного майна на національні потреби — се все треба би точно означити законами. Але труд сей виплатив ся би сторицею тим, що рівночасно з переведенням національної організації знищено би жерело сих національних спорів, що виростили нині понад все і здержують культурний розвій країв і держави.

Цукроварня на Буковині.

Чи управа бураків цукрових приносить користь?

Відповідь на се питанє коротка: Так, управа бураків приносить великі користи, а то ось які:

1. Бураки цукрові дають більші доходи з рілі ніж що иньшого.

При децю лїпшій управі можна мати з одного гектара або з одной фальчі 230—300 сотнарів метричних бураків; а з одного морга 138 до 176 сотн. метр.

Коли порівнати бураки з иньшим хлїбом, то збирає ся на малім господарстві:

12

МОРОЗЕНКО.

Панаса Мирного.

(Конець).

І Катря не жаліла своїх ніг: скілько хапало духу — мчала ся; спотикала ся об груди; падала у високі кочугури снігу і, викарабкавшись, знову несла ся далі та далі.

Ось вона вже й біля лісу... Ось і в лісі убігає... Бита дорога послала ся в право... А то чий слід верне на ліво?... На чистім снігу свіжий слід малої ноги... Катря, як укутана... «Не вже се Пилипчин слідочок?... Збилось в ночи із шляху?...» ударило Катри в голову... «Та не вжеж то, Господи?!» скрикнула вона, не знаючи, що й робити, — чи іти по шляху, чи вернуть по слїду... «А може воно далі і на шлях натрапило?... Піду по слїду,» — подумала Катря і, наче п'яна, хитаючи ся, тихо поплела ся свіжим снігом в гущавину ліса.

Ясне сонце почало підніматись десь далеко за лісом і єго червоний світ слав ся у лісі по снігу, а на опуштених івіем високих гильках стрибало єго ясне проміння, висвічуючи то жовто-зеленими, то червоно-синими іскорками. Наче зачарований велетень стояв ліс, опушений увесь івіем білим, прикритий й пронизаний

наскрізь соняшним світлом... У ньому було тихо; холодне повітря від лютого морозу, здаєть ся, загускло, а ні ворухнуть ся, — чисте, прозоре, спокійне...

Хто утерпів би не застановить ся, щоб налюбувати ся тою чарівничою красою?

Оже Катри байдуже про те! Не до того її, щоб чим милуватись на світлі... Вона тієї чарівничой краси не примічає та й не баче. Вона вбачає тільки свіжий слід по снігу і боїть ся єго загубити... Чорною марою тиняєть ся вона по тому слїду; хляє то на право, то на ліво — куди він поверне; йї, навіть, не западає у годову, до чого він доведе; вона тільки одного бажає — швидче, хутше знайти свого Пилипка!

Он слїд ріжеть ся прямо на куц лїщини... Ні — не в куц він пішов, а повернув по за куцем. Чмеленна Катря за ним повертає і... опинилася серед невеликої, круглої поляни.

Бистре око єї не помилило ся, — вгляділо зразу, що Катри треба, і вона як стріла полинула до пенька, на котрому сидів Пилипко, приклонившись до дерева головою...

— Пилипку!... синочку мій! — нестямно скрикнула Катря і — вхопилась за єго...

Палючий огонь не овик би так боляче її рук, як опекло їх холодне Пилипкове тіло!... У Катри перед очима дим закурив... запекло біля серця... голова кругом заходила... Якась не-

виразна думка злялась у її голові, проплазала горячим мозком та там і заколїла...

Опуюкою повалила ся Катря біля сина та вже більше й не підводилася. У неї од нестямка розірвало ся серце!

На третий тільки день кинулись селяне шукати Катрю і знайшли її уже задубілу біля мерзлого сина.

— Отаке то вчинило ся! Не даром сонце всі отсі дни такі стовпи ставило, — мовив старий дїд, оглядаючи холодні трупи. — Шкода молодої сили; подавив мороз.

— Та й краще! одказав Катрин близький сусіда, високий та сухий, наче дошка, — чоловік. — Не задавив би мороз, то голод догриз! — А хлопчик?... Яка то була утішна дитина! знову каже дїд.

Не жалуйте, дїду, малого: ранїше умерло — менче горя знати-ме! знай одно товче Катрин сусіда.

Люде тільки важко зітхнули та перехрестили ся... Чи не від божевільних річей Катрин сусіда?

з 1 гектара = 1 фальчі: сотн. метр. зерна	з 1 моргу: сотн. метр. зерна
Кукурудзи 10—20	6—12
Пшениці 10—17	6—10
Жита 8—16	5—10
Ячменю 8—15	5—9
Вівса 8—18	5—10
Бароблі 80—220	47—129

Отже з бурака цукрового далеко більше сотнарів як з иньшої рослини, а лишень звичайна ріпа ще видатніша.

2. За бураки маємо безпечні гроші, бо ціна їх не залежить від цін на торзі, а крім того в потребі фабрика наперед дає на них гроші.

За бураки цукрові дістає ся зараз готові гроші, як лише доставити їх до залізниці або до фабрики.

Рахуймо на фальчу лиш 230 сотн. метр. доходу і відтягнім з того 5% на землю, сьміте і т. п., бо то фабрика відтягає, то зістає на продаж 218 сотн. метр. За сотнар платить фабрика 1 кор. 60 вог., отже за 218 сотн. метр. 248 кор. 80 сот. То є безпечні гроші. Коло бураків обравши їх і виписавши, нема більше роботи, не потребуємо їх молотити ні віяти і не потребуємо боляти ся, щоби ся не зісували, бо їх не переходуємо, а зараз відставляємо до фабрики. Тут нема доброї або лихої, високої або низької ціни, не можна нас баламутити як при продажі збіжа, що: «ціни поспадали!» Тут дістаємо за 100 кг. чистих бураків раз на все установлену ціну т. є. 1 кор. 60 сот., а за перевіз дістаємо відпадки з бураків назад, котрими можемо годувати худобу.

Розуміє ся, що не всі гроші є чистим доходом, бо прецінь і роботу треба полічити.

Але роботи треба би було і при управі иньшого хліба, а тут можемо вже в літі дістати від фабрики без процентів завдатки, котрими собі помагати можна.

Як нема потреби, то й завдатків не бере ся, але як біда притисне, то дуже добре, як можна собі де помочи.

На инше збіже ніхто нам не дає завдатків.

3. Відпадки бураків добра паша для худоби, єї легко переховати, а гній з них добрий.

При управі бураків зискуємо крім цукрових бураків ще з кожного гектара майже 58 до 75 сотн. буракового листя і головок, які наквашені дають дуже поживну пашу для худоби.

Впрочім дає нам фабрика за кожних 100 кг. бураків 40 кг. відпадків (т. є. бурачине, що з него видушено сок), котрі треба лиш наквасити тай можна уживати відтак на пашу для худоби в зимі; через то буде подвійний зиск; раз, що худоба воліє їсти пашу перемішану з вохким бурачним ніж суху, другий раз, що через то може ліпше робити — дає більше молока і мяса — вкінці буде і більше гною, а то входить знов на пожиток.

4. Бурак, така рослина, що майже кожного року удає ся; лиш тоді, як на весні довший час буваюсь дощі, або як настане велика посуха, бурак не зародить. Впрочім на примір град буракам нічого не шкодить.

5. При управі бураків виправляє ся поле голвно через то, що нищить ся бурян.

Хто хоче мати добрі жнива, той муєть добре справити поле; уже з осени з'оре добрий газда місце під бураки, бо в зимі крушить мороз з'орану землю і улекшує сим способом людям роботу на весні.

Вже через глибоку оранку — якої вимагає бурак — нищить ся непотрібні буряни, а ще більше при управі бураків через оране, сапане, підгортане і т. п. нищись ся дуже скоро бурян; рівночасно крушить ся через отсі роботи тверда земля, так що повітря і дощ входять добре в землю та улекшують буракам зріст.

6. Управа бураків причинює ся до того, що рослини, які ми по бураках садимо, лучше удають ся і дають більший збір.

Се стоїть іменно в звязи з тою старанною управою рілі, якої вимагає бурак; прочім бурак шукає собі поживу глибоше в землі, як друге збіже, котре не так глибоко запускає коріне, як бурак, а що при управі бурака треба землю справляти дуже добре, то і збіже посіяне по бураках удає ся о много ліпше. Наколи возьемо з ґрунту, де тепер сїялисьмо збіже, четвертину, і засїємо її бураками, а решту збіжем,

то з той решти мати мемо тільки збіжа, як перше з цілого кавалка. Отсе доказ, що дохід з бураків, то чиста надвижка нашої господарки, і в тім власне лежить найбільший хосен управі бураків, що вона рік-річно збільшує прихід з нашої господарки.

Через безнастанну управу бураків зискуємо те саме, що через обліг, з тою ріжницею, що як поле лежить облогом, то не маємо з поля нічо, а при управі бураків великий і певний прихід.

Отже поле не потребує лежати облогом, а противно рік-річно можемо мати з него дохід.

7. Управа бураків поправляє господарку, дає властителям землі більший зиск, а робітникам добрий, сталий заробок.

А що бурак удає ся лиш на добре погноєнім і справленім полі, то треба звернути увагу на то, щоби земля була як найліпше приготовлена до управі бураків, а через то підноситься видатність землі чим раз більше. Бураки учать нас ліпшою господарки. Особливо треба зважати на гноєне землі під бураки, але і се улекшує фабрика в той спосіб, що за кожних 100 кг. доставлених бураків дає за дармо 8 кг. ваняного гною, який надає ся до гноєня майже всіх наших ґрунтів.

Вкінці заводять нас до управі бураків мало по малу машини, які значно улекшують і скорочують роботу людську.

Тому, що збіже сїяне по бураках видає ліпше і більше, уряджує ся сїйбу так, що по бураках сїє ся збіже і на відворот, а через таку переміну зискає ся і на земля і на єї плодах.

До отсих користий з управі бураків долучує ся ще і то, що робітники, які тепер муєть їти в сьвіт, найши би при управі бураків добрий заробок у літі на поли, а у зимі в фабриці.

Одним словом — управа цукрових бураків є добродійством не лиш для рілника, але в загалі для всіх мешканців, бо вона вносить гроші поміж люди, а гроші приносять одволенє.

Еміль Баєр, директор кравчої господарської школи в Чернівцях.

З ПОЛІТИЧНОГО ПОЛЯ.

З Праги доносять, що на днях відбуде ся там засіданє екзекутивного комітету чеського клубу, який назначить день і порядок дневний з'їзду молодчеських мужів довіря. Що-до становиска, яке мали би послі заняти при евентуальнім скликаню парламенту, з'їзд не видаєть жадних дефінітивних ухвал, а полишить се тактиці чеського клубу. Причина сего є, що ситуація ще є надто неясною, щоби окрім загальними директивами, можна було чимось більше вязати діланє послів. Впрочім тут всі переконані, що обструкція віджне наново, бо навіть єї противники в чеськім клубі не сьміли-б виступити проти напору населеня. Тільки одно правительство могло-б привести зміну настрою чеського населеня ріжними концесиями для краю. Однак само занесеє кіндігерівських розпоряджень та приготованя до основаня чеського університета на Моравії і вкінці обіцяна грошева підмога для Праги не зможуть заткати уст приклонникам обструкції. Нескликанє чеського союму зашкодило богато компромісовій справі. Надто ґерманізаційна діяльність намісника, ґр. Куденгове, піднесла проти себе нехить всіх Чехів. Можна безпечно сказати, що ще ніколи ріжниця між чеським народом а кабинетом д-ра Кербера не була такою великою, як тепер, завдяки поступованю ґр. Куденгове. Був би найвищий час тепер, — пише в сій справі «Information» — щоби д-р Кербер заявив ся, чи він думає покривати діяльність чеського намісника, чи ні. В противнім разі нехай не здивує ся, що заступники чеського народу доложать всіх сил до єго упадку. Нарід, який день в день правительственні орґана драгують та кривдять в нечуваний спосіб, стратить остаточно терпелівість та своїх послів прогнав би на всі вітри, коли-б они не старали ся всіма силами, вдовольнити бажаня, висказані виборцями.

В Римі, де під вражінєм трагічної смерти короля Гумберта, в першій хвилі духовна власть наче сама вчинила перший крок до примиреня з італійским правительством, тепер наступає реакція. «Osservatore Romano» оголошує таку

ноту: В Італії, а ще більше за границею, піднесли ся проти церковним властям жалоби з причини церковних почестий, яких удостоїв ся король Гумберт, зазначаючи, що се було нарушенєм канонічного права.

Церковні власти толерували жалобні торжества церковні за помершого короля не лише тому, щоби запротестувати проти сповненого страшного злочину, але передовсім з огляду на особисті прикмети, які прикрашали помершого монарха.

Король Гумберт зложив в послідних часах достаточні докази своїх релігійних чувств та заявив, як зачувати, бажанє поєднати ся з Богом прийємем св. Тайн. Тож належить також припустити, що в послідній хвилі свого життя він відкликав ся до безконечного милосердя Божого і поєднав ся — о скільки се міг вчинити — з Предвічним. Церковне право приписує, що в таких случаях можна призволяти на церковні похорони. Що дотичить молитви королевої Марґарети, яку она уложила на пам'ять свого мужа і просила власть духовну о відчитуванє сеї молитви в церквах, то молитва ся не відповідає літурґічним приписам і не може стати затверженою зі стороны церковної власти.

Міжнародний концерт в Китаю ілюструють дуже остро дві телеграми. Одна з них з Кассель д. 20. с. м. доносить, що цісар Вільгельм, підчас реценції в тамопнім цісарскім замку промовив до генераліссімуса ґр. Вальдерз-ого і єго штабу, висказуючи на вступі ще раз свої бажаня, як провідникови союзних війск цивілізованого сьвіта. Цісар Вільгельм уважає се дуже важною річею, що ся номінація виїшла з ініціативи такого могучого володаря, як цар. Се доказує знов, як тісно лучать єї обі держави давні традиції оружя. «Можете бути гордими, як німецькі вояки і перенятими вдячністю, що припадає вам в уділі таке важне завданє; є в нїм призначенє для нашої військової діяльності і системи вихованя наших воїнів. На знак Вашої гідности вручаю вам булаву полевого маршалка в надії, що будете єї держали з тою певністю, яку ви звикли виявляти у важних хвилях. В інтересі наших народів бажано собі, аби наша спільна виправа становила сильну гваранцію взаїмного признаня та мира для європейских держав, як се цар наміряв минулого року на иньшій поли. Що не дало ся узискати в часі мира, може нам удасть ся з оружьем в руці». ґр. Вальдерзе, дякуючи за цісарскі слова, висказав радість, що може тепер ділом виявити свою вдячність за численні відзначеня. „Доки рука моя буде спосібною вдержати сю булаву, дотичи не вийде з моїх уст розказ до відвороту». Служити буду до послідної краплі крови за цісаря і честь Німеччини.

В другій телеграмі з Шанґаю під 16. с. м. доносить льондонська Times: Китайскій посол з Токіо телеграфував до Лігунґчанґа, що японське правительство склонне станути в обороні цісаревой-вдови і цісаря. Однак они муєть енергічно запобічи утечи висших урядників з Пекіну. Тутешний російскій консуль є від недавнього часу в дуже оживлених зносинах з Лігунґчанґом. Після донесеня з достовірних китайских жерел, китайське правительство поручило Лігунґчанґови, щоби через китайского посла в Петербурзі запитав ся, чи Росія не була-б приклонною помочи Китайцям в мирових переговорах, дальше, чи російське правительство хотіло би дати запевненє, що не має наміру анектувати части Манджурії. Коли-б Росія відповіла прихильно, віцекороль має сейчас навязати переговори. Рівночасно війсковий губернатор Манджурії одержав би наказ залишити всякі воєнні кроки.

НОВИНКИ.

— Календар. Ві второк: ґр.-кат. Омеліяна; рим.-кат. Іванни. В середу: ґр.-кат. Матея апост.; рим.-кат. Тимотея.

— 70. народини Цісаря. В суботу по богослуженях у всіх трех львівских катедрах і по Службі Божій для війска на Янівских оболонях явили ся у намісника представителі всіх властей, щоби на єго руки зложити желаня для Монарха. О 4. год. пополудни відбув ся у намісника галевий обід, на яким явили ся репрезентанти властей духовних, сьвітских і війскових. В хвилі коли намісник взиє тоаст на честь Цісаря і коли оклик: «Най жив!» тричі повторено, вій-

скова музика, що пригравала під час обіду, заінтонувала народний імн, а на цитаделі загрімлі 24 арматні стріли. Вечером того самого дня устроено у Львові хорону ілюмінацію.

Міська рада в Коломиї ухвалила, гроші в квоті 200 корон призначені на ілюмінацію і декорацию міських будинків, обернути на закуплені одяжки і обуву для убогих дітей і що року жертвувати таку саму квоту на сю ціль.

— 3 Перемишля пишуть нам: В Перемишлі день уродин цісаря Франц Йосифа I. був дуже торжественний. В рускій катедрі відправив торжественну співану Службу Божу сам Преосвящений Епископ кпр Константин Чехович в сослуженю капітулі — на котрій були присутні представителі всіх властей. В честь цісаря давав Преосвящений Епископ Чехович галевий обід на 60 осіб, на котрім були присутні Его Цісарска Високість архикнязь Леопольд Фердинанд, всі генерали, обі капітулі і шефи і представителі всіх урядів. В часі обіду висказав Преосвящений Господар тоастр в честь, славу і здоровля Ювілята цісаря Франц Йосифа I, — по котрім присутна військова музика відограла народний імн, а з фортів даліє чути гарматні вистріли.

— «Труд», жіноча промислова спілка. Члени «Клубу Русинок у Львові» заходять ся коло заснованя такої промислової спілки, яка подаючи помічну руку Русинкам, що шукають праці, могла би рівночасно пропагувати домашній промисл, достарчувати на замовлене всякого рода жіночих убранных, приймати Русинки на науку шиття, крою, краветтва, моднярства, удержувати склади з матеріями, потрібними до жіночих робіт, і тим способом старати ся, щоби руский гріш не ішов у чужі руки.

В тій цілі уложеній статут спілки став вже затвердженій властями; тепер розходять ся лише о квоту около 3.000 зр., потрібну до введеня в житє згаданого спілки. На сю ціль вплинуло вже 500 зр., які опроцентовують ся в «Союзі кредитовім»; там будуть вкладати ся і дальші надіслані уділи, де остануть до часу заснованя спілки.

Один уділ виносить 10 зр., а вписове 1 зр.; кождому вільно приступити з довільним числом уділів. Запрошуючи сею дорогою всіх В. П. Родимців до приступленя до спілки «Труд», просить «Клуб» вислати гроші на руки председательки «Клубу», пні Г. Шухевичевой у Львові ул. Собіщини ч. 7, куда також звольть інтересовані відносити ся о висилку статутів та о бльнші інформації дотично Спілки. — За виділ: *Г. Шухевичева*, председателька.

— 3 Руского Товариства педагогічного у Львові. З огляду, що в нашім женьскім інституті є ще кілька вільних місць, тому продовжає ся речинєць що-до подаваня о приняте до 28. н. ст. серпня. Заряд приймає також панночки на коротший час на науку краветтва, моднярства, рахунковости, рисунків, малярства, музики, і танців. Звертає ся увагу, що інститутки можуть за місячною оплатою кількох ринських ходити до приватної женьскої гімназії — а при кінці кождого курсу або року здавати іспит в державній гімназії. — Близших відомостей уділяє письменно або устно Заряд інституту при ул. Курковій ч. 10.

Заразом подаємо до відомости, що Виділ робить заходи що-до винайму на довний час одноповерхової кам'яниці о кільканацяти комнатах з красним огородом в здоровім положеню недалеко міста — на поміщеня женьского інституту.

Условини і вимоги принята до інституту були оголошені в 156. ч. нашой часописи.

— До богатої галерії галицьких дефравдацій прибув новий образок з Мельца, коштом звиш 50.000 корон. Місточки Мельца не остало позаду иньших міст в Галичині. Тамошний завідатель почти, Станислав Гіттетер, здефравдував на почті звиш пів тисячі корон і пропав дня 6. с. м. Всі знали Гіттетера як чесного чоловіка, котрому лише задля его чесност поручено уряд почтмайстра. Дялятого, коли він згаданого дня виїздив — як казав — до Львова в урядових справах, ніхто не звернув на се уваги. Коли однак Гіттетер до 15. с. м. не повернув, на почті настало занепокоєне. Донесено сейчас до дирекції львівскої про виїзд пана завідателя почти. Зі Львова прибув почтовий комісар п. Бенковський і в першій хвили замитив недостаток 50.000 корон. Що дальше забракне, покаже ся пізніше. На разі вистарчило се, щоби за дефравдантом вислати гончі листи до Бреми, Гамбурга і Нового Йорку. В Мельцу оставив Гіттетер кільканайцять моргів ґрунту, але сим майном не буде могла почта покрити недобору, бо поле записане на его троє дрібних дітей. Гіттетер мав доперва 32 літ.

— Гуцульський павук. Перед станицлавівским судом ставав сими днями один з богатох павуків, Герці Бергверк з Ланчина, котрого обжалувала прокуратурия о лихву. Бергверк позичав селянам гроші, а за процент брав в застав ґрунти. Розправа виявила, що часто одворічний дохід з ґрунтів дорівнював висоті позички. Суд

засудив Бергверка на 3 місяці в'язниці і 1000 корон кари.

— Відписанє податку ґрунтового. Коли нещастя елементарні як: великі зливи і повинь, посуха, морози, гради, миши, ржа, головоня і т. п. пароблять великі шкоди, то закон з дня 12. липня 1896. р. позволяє жадати відписаня податку ґрунтового. Але з сеї постанови закона треба уміти користати, щоби мати дійсно якусь пільгу, бо що за хосен господареві, коли він цілий день стратить при комісії, а єму відпишуть, припустім, лиш 20 до 60 сотиків або навіть лиш цілий крейцар (2 сотики)?! Або що за хосен громаді з того, коли всім пошкодованим разом відпишуть 2 до 4 К., а тимчасом комісії треба заплатити 20 до 30 К. коштів подорожи?! Правда, що комісія дістає свої гроші з каси державної, але остаточно і та каса бере гроші з податників. Отже коли господарі будуть знати, як поступати в справі відписаня податків, то або узискають дійсно якусь пільгу, або не будуть на дармо тратити часу і заходу. Дялятого уважайте пасамперед, що постановляє згаданій закон: Параграф 11. згаданого закона каже, що властитель ушкодженої парцелі або его повномічник повинен дати о тим знати власти податковій першої інстанції (староство, адміністрация податків, місцева комісія податкова), а повідомити треба до вісім днів по спостереженю шкоди, бо в противнім случаю пропадає право до відписаня податку. Сея постанова закона є дуже важна і не треба гадати, що то треба дати знати зараз по якомь нещастю елементарнім, по зливі, граду, посусі і т. д., бо дуже часто зараз в першій хвили шкоди не видко; але з другої сторони не треба і на то забувати, щоби зараз в перших осями днях, як настала шкода, дати о ній знати, бо знов готов би хтось пізніше сказати — а у нас все можливо — що не було ніякої шкоди. Давати знати о шкоді можна устно або й на письмі. Також може кількох господарів разом дати знати; тоді висилають они одного повномочника або на повідомленю списують всіх господарів, що потерпіли шкоду. Дуже добре було би, коли би старшина громадска подавала повідомленя за цілу громаду, долучаючи спис пошкодованих. Коли шкоди поробив град, вода, огонь і миши, то відшкодоване признає ся лиш тоді, коли на парцелях аж до 4 гектарів (більше меньше 7 моргів) є бодай на четвертину цілого ґрунту шкоди. Коли же парцеля є більша як 4 гектари, то шкоди мусять бути бодай за 1 гектар, щоби можна узискати відшкодоване. Коли же шкода настала від посухи, мокроти, виприва, морозу, від комах, всейкого рода грибків, як пр. ржа, головоня, матка збіжева (чорне жито або приспір) і т. п. то відписанє податку може лиш тоді наступити, коли є шкоди більше, як за четвертину з цілого чистого добутку обсяноі, чи засадженої парцелі. В першим случаю (град, повинь, огонь, миши) обчисляє ся так: Парцеля, обсяйна одним збіжем, дала би н. пр. 40 К. чистого доходу, але град набив четвертину, отже шкоди є за 10 К.; коли хтось платить н. пр. 22 сотиків податку ґрунтового від кождої корони, то за 10 К. шкоди відпише ся єму 2 К. 20 с. Від сего відпишає ся ще опуст, коли якийсь є (н. пр. 10 проц.) отже 22 с., буде дялятого 1 К. 98 с. До того приходять ще всі додатки до податків (н. пр. у висоті 100 %) отже 2 К. 20 с. Дяля того всего відписано податку разом за .0 К. шкоди буде 4 К. 18. с. Коли з якої парцелі збирає ся два рази до року, то перший засів числяє ся за дві третини, і від того обчисляє ся четвертину шкоди, а другий засів уважає ся за третину і знов від неї треба числити четвертину шкоди. Отже коли в першій засіві чистого доходу 40 корон град або повинь зробили четвертину шкоди, то тота четвертина не обчисляє ся від 40 К. чистого доходу, але від двох третин того доходу отже від 26 К. 66 сот. а четвертина з того буде 6 К. 66 с. Але тих 6 К. 66 сот. є меньше як четвертина від 40 К. і дялятого не відпишуть податку. Якби при другім засіві була шкода, то той другий засів уважає ся за одну третину. Коли чистого доходу з парцелі є 40 К., то третина з того 13.33 К. а град вибив четвертину отже 3 корон 33 сотиків і знов не буде відписане. Висота відписаного податку означає ся так: відпише ся четвертину, коли є шкоди на четвертину, до половини; відпише ся половину, коли є шкода на половину до трох чвертей, а відпише ся три чверти або й цілий податок, коли є шкода на три чверти або й цілого добутку. Третини або двох третин не відпише ся. Коли обсів є мішаний, то головний обсів числять ся на дві третини, а побічний на одну третину. В саді н. пр. числять ся садовину за головний обсів отже за дві третини, а траву за побічний отже за одну третину. З того, що сказано, може господар легко виміркувати, чи єму домогати ся відписаня податку чи ні. Коли має лиш один обсів, а град вибив четвертину, пів, три чверти, або й цілий, то єму відпишуть четвертину податку, пів, три чверти, а цілий лиш тоді, коли він вже ту парцелю не буде другий раз обсівати; коли же буде обсівати, то порухують єму перший обсів за дві третини вартости.

— Дрібні вісті. Віцепрезидент намісництва, п.

Лідль, одержав від німецького цісаря ордер червоного вірла П. кл. зі звяздою. — Віцепрезидент дирекції скарбу, др. Коритовский, виїхав за кількатижневою відпусткою. — В неділю пополудни в «балевій» сали в броварі Грунда піді Львовом пришло до суперечки мєжи горожанами Личакова а вояками — як звичайно — о жіночий пол. В одній хвили блиснули саблі, але цивілі пірвали крісла і викинули вояків з поторощеними головами.

— Друкарский чортик встругнув нам вчера таку ошибку, яка надає ся хиба до «Комаря». Ото замість «Пожежа монастиря» він зложив «пожежу жонастиря»!... Побожні ченці читаючи таке, певно перехрестили-б ся...

Телеґрами.

Відень, 20. серпня. Wiener Ztg. оголошує: Цісар надав ордер залізної корони I. класи командантові корпусу у Львові генералови Фідлерови. — Кавалерский хрест ордену Леопольда надав цісар в Галичині командантові твердині в Перемишля Едвардови Пухерні.

Прага, 20. серпня. Посол др. Пацак, який повернув з купелій та обняв провід чеського клубу, одержав запросини, як доносить Lid. Noviny, на нині від презеса кабінету др. Кербера.

Фоа, 20. серпня. Міністер заграничних дїл Делькас виголосив тут бесіду на бенкеті з нагоди сесії генеральної ради. В промові підніє небезпечність китайської справи та висказав надію, що держави ограничать ся в своїх жаданях. Француске правительство буде завсїгди і всюди іти рука в руку з Росією.

Петербург, 20. серпня. Цар наказав підвишенє такси за заграничні пашпорти о 10 руб. на річ Червоного Хреста.

Білгород, 20. серпня. Командантом чинної армії в місце Міляна іменованій генерал Михаил Шечкович, а шефом генерального штабу генерал Зінзар Маркович.

Кассель, 20. серпня. Цісар Вільгельм разом з полевым маршалком гр. Вальдерзе прибув тут в суботу о 12. годині з полудня. Численно зібрані товпи урядили овацію. Цісар був убранный в австро-угорским уніформі.

Відень, 20. серпня. Барон Чікан, австрійский посол в Китаю відє завтра звідси через Новый Йорк до Китаю.

Відень, 20. серпня. Деша з корабля «Мария Тереса», вислана з Хе-фо, доносить: Союзні війська заняли Пекін — послы безпечні.

Льондон, 20. серпня. До міністерства мореплаветства доносить урядово: Союзні війська заняли дяя 15. с. м. Пекін — послы находять ся в безпеченьстві.

Рим, 20. серпня. З Таку телеґрафруют під д. 18. серпня, що борба на улицах Пекіну веде ся безнастанно. Князь Хонг перешкодив утечі цісарскої регентки. — Про цісаря телеґрама не згадує.

Петербург, 20. серпня. Генерал Алексєев доносить з Тивтєсіну під д. 16. с. м. Після цілоденного бомбардованя і висадженя у воздух східної брами дня 14. с. м. союзні війська вдерли ся до Пекіну.

Петербург, 20. серпня. Цар зложив телеґрафічно желаня ген. Ленівичови з причини скорого занятя Пекіну, надав єму орден св. Юрия III. класи і розказав представити собі до нагород відзначивших ся у поході. Генерал Ленівич телеґрафував під д. 18. с. м.: Після справоздань вивідуючої служби китайске військо і Боксери ділком здеморалізовані, відказують послушенства своїм приложням та ідуть в розтіч.

Льондон, 20. серпня. Дневники доносять з Лівренцо: Генерал Девет ввзяв до неволі 4000 англійского війська і здобув 7 гармат. Генерал Роберте покинув Мідельбург.

Льондон, 20. серпня. Бюро Райтера доносить з Преторії: Генерал Девет явив ся зі своїм війском під Командонек, яке заняв був Баден Повель і визвав его до капітуляції. Баден Повель спитав ся про услівя.

Претория, 20. серпня. Полевой маршалок Роберте видав прокламацію, грозячу карою смерти всім тим, що нарушили би присягу невтральности та повідомлює в ній зарозом, що тих, які не хотять зложити сеї присяги, буде уважати военними полонниками. Фарми, які укринають неприятели, він збурить і зрівняє з землею.

Розклад поїздів залізничних обов'язуючий від 1-го мая 1900.

(Приїзд і від'їзд поданий після часу середно-європейського).

Поїзд до Львова		Поїзд зі Львова	
посп. особ.	приходить о годині	посп. особ.	відходить о годині
1 35	6:10 з Кракова, Берліна, Варшави, Відня	6:25	до Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава
	6:20 з Чернівців (Іцкан, Галацу), Станиславова	6:30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
	6:46 з Брухович, щод. від 13. мая до 16. вер. вк	6:43	> > дв. Підзамче
	7:45 з Янова	6:35	до Станиславова, Підвисокого, Потутор
	7:40 з Тернополя, Бродів на дв. Підзамче	8:30	8:40 до Кракова (Відня, Варшави), Стружа
	8:00 > на дв. головний	2:55	9:07 до Скольного, до Лавочного (1. лпп. до 15. вер.)
	8:05 з Лавочного (Пешту) Калуша, Стрия	9:15	до Янова
	8:15 з Сокала, Рави рускої	9:25	до Підволочиск, Бродів, Гусятина дв. Підз.
	8:50 з Кракова, Відня, Варшави, Пешту ч. Пер.	9:42	> > дв. гол.
	11:45 з Ядослава і Любачова	2:55	9:55 до Чернівців, Станиславова
	11:55 зі Станиславова (Кересмезе, Потутор)	10:20	до Сокала, Белзця, Рави рускої і Любачова
	12:55 з Янова	1:25	до Янова від 1. мая до 15. вересня в неділі і святі
	1:15 зі Скольного, Стрия, а з Лавочного від 1. черв. до 15. вер.	2:15	до Брухович від 13. мая до 15. вересня в неділі і святі
2:20	3:14 а Бругович (13. мая до 16. вер. в нед. і сьв.)	3:05	до Стрия, Скольного від 1. мая до 30. вер.
2:35	5:17 з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.	3:15	до Янова щоденно від 13. мая до 16. вер.
	5:40 > > на дв. голов.	3:26	до Брухович щод. від 1. мая до 16. вер.
1:45	5:45 з Кракова	3:30	до Рашева, Хирова, Любачова
	5:55 з Чернівців, Іцкан		
	6:00 з Сокала, Белзця і Любачова		
Ніч		Ніч	
	7:24 з Брухович (13. мая до 16. вер. в нед. і сьв.)	6:10	до Станиславова
	8:28 з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)	6:13	до Янова від 1. мая до 15. вер. т. в дні б.
	8:50 з Брухович від 13. мая до 16. вересня щод.	12:40	а від 16. вер. до 30. марца 1901 щоденно
	9:23 з Янова щоденно від 1. мая до 15. вер.	6:30	до Кракова (Відня, Берліна, Варшави)
8:40	9:45 з Кракова (Відня, Берліна), Ясла, Розвадова	6:50	до Лавочного (Мункача, Пешту) Калуша
2:31		7:10	до Тернополя дворець головний
12:20	10:00 з Чернівців, Букарешту, Гусятина, Потутор	7:33	> > дворець Підзамче
	10:15 з Лавочного (Пешту) Хирова	7:25	до Сокала і Рави рускої
	10:12 з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.	7:48	до Брухович (13. мая до 16. в р. в нед. і сьв.)
	10:30 > > на дв. голов.	9:12	до Янова від 1. мая до 15. вересня
	12:05 зі Стрия, зі Скольного від 1. мая до 30. вер.	2:51	до Чернівців і Іцкан
	3:12 з Підволочиск на дворець Підзамче	10:40	до Кракова, Відня, Варшави
	3:35 > > на дворець головний	10:50	до Підволочиск, Бродів дв. голов. й
		11:00	> > дв. Підз.
		11:25	до Кракова, Відня, Берліна, Самбора
		4:15	до Брухович від 13. мая до 17. вер. щод.
		4:45	

ЗАМІТКА: Пера нічна числяць ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано.

Час середно-європейскій рівнять ся від часу львівского о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского = 12 год. 36 мин. часу львівского. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць держ. (Львів, ул. Красіцких ч. 5) уділяє поясненъ в справахъ лізничих, продає білети всякого рода і розклада їзди.

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

Банку

Гіпотечного

2 купує і продає

всіх

папери цінні

і МОНЕТИ

по найдешевшій курсі деннім не числячи ніякої провізії.

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечень „ДНІСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним Віреосв. Митроп. і Преосв. Еп. **Ординариям** всіх трех епархій, обезпечає будинки, уряджене домашнє, скот, господарські знаряди, збіже в зерні і солоні, сіно в стогах і будинках **протів шкід огневих.**

Стан фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1899 виносить:

Фонд резервовий	245.814 кор.	52 сот.	} 486.145 кор.
Резерва премій	148.480	—	
» спеціальна	1.684	80	} 92 сот.
Фонд основний	72.000	—	
» емеритальний	18.166	60	

Тарифи «Дністра» дуже умірковані, услія обезпечень користні, а шкоди ліквідують ся безпроволочно. До кінця 1899 року виносили виплачені шкоди 1,669.565 кор. 38 сот. Поліси «Дністра» приймає Банк краєвий і Каси ошадности у Львові, Коломиї, Самборі, Доляні, Святині, Городенці, Теробовлі і Заліщиках при позичках гіпотечних.

На жите можна обезпечитись через «Дністеръ» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнійші услія, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає поліси і квїти в рускїм язїці. Зголошеня о уділенє агенцій в окрестностях, де нема близько агентів «Дністра», **приймає ся.** «Дністеръ» виплатив агентам по конєць 1899 р. провізїї 216.714 корон.

Львів, ринок ч. 10. (дім «Просвьіти»).

Пожички для членів Тов. взаїмн. обезп. «Дністеръ» на відсоток 5%, 10% і 15% докладають на кошта адм.

Інформації і посередництво до заклоченя **ОБЕЗПЕЧЕНЬ** **ЖИТЄВИХ** в найкористнійших комбїнаціях.

Товариство взаїмного кредиту „ДНІСТЕРЪ“

стоваришенє з обмеженою порукою, Львів, ринок ч. 10

(дім «Просвьіти»).

уділяє позички за оплатою 5½% і 10% додатку на кошта адміністраційні, властвителям ґрунтів і господарств до 500 корон за порукою двох відповідних рачителів або за інтабуляцією, над 500 корон тільки за інтабуляцією на першій місци, до сплати в ратах на 3 до 10 літ. Сьвященники, не посїдаючі реалностей, мусять крім поруки двох рачителів предложити ще полісу житєву; обезпечитись можна через «Дністеръ» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові після всяких можливих комбїнацій.

Згаданє Товариство приймає вкладки до опроцентования від членів і третих осіб по 4%.

— Удїл членскій виносить 50 кор., wpisове 2 кор. —

Членом бутї і позичку дістати може тільки член обезпечений в «Дністеръ».

Інформації уділяє Дирекція листовно або агенти Товариства взаїмних обезпечень «Дністеръ».

Артистичне заведенє ритовниче малярства шильдів, відливана, таблиць, виріб печаток кавчукових і великий вибір кавчукових друкаренъ

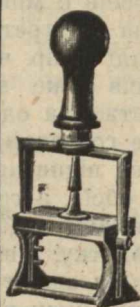
Генрик Шапіра

Львів, ул. Коперника ч. 3 (побіч антики Вл. Миколая).

Виконує дуже красно всілякі работи, а іменно: печатки кавчукові і металеві для громад і урядів парохіяльних. Шильди мальовані на шклї, деревї, блясі та полотні. Всїлякі лякерования, позолочування хрестів. Таблиці і шильди лянї з ріжних металів, таблиці нагробні і назви улиць, числа на домї.

ґравури на металю та дорогих камінях, печатки, штанци, відзнаки, букви, монограми, герби і гузики до упряжи та ліберїї. Марки печатковї, бляшки шпунт. для броварів. Нуморатори і стемплї на датум. Обцяги до пльомб, шавльони. Краска до печаток та хемїчна краска до білизни.

Цінники даром і франко.

Всілякі **КУПОНИ** вильсовані цінні папери виплачує без потрученя провізїї або коштів **Контора виміни** ц. к. упр. гал. акц. **БАНКУ Гіпотечного.**